

LÅTARNA SOM FÖRÄNDRADE MUSIKEN

Studie
främjandet

STUDIEHANDLEDNING

INNEHÅLL

FÖRORD	3
NEW YORK	4
RAPPER'S DELIGHT – SUGAR HILL GANG	4
GLORIA GAYNOR - NEVER CAN SAY GOODBYE.....	4
RAMONES – BLITZKRIEG BOP	5
LIVERPOOL/MANCHESTER	5
GERRY & THE PACEMAKERS - HOW DO YOU DO IT.....	5
ORANGE JUICES – FALLING AND LAUGHING	6
BLACK SABBATH - PARANOID.....	6
LOS ANGELES	7
THE BYRDS – MR. TAMBOURINE MAN.....	7
THE MAMAS & THE PAPAS – CALIFORNIA DREAMIN'.....	7
RONETTES – BE MY BABY	8
BERLIN (TYSKLAND)	8
EINSTÜRZENDE NEUBAUTEN - TANZ DEBIL.....	8
FAUST - KRAUTROCK.....	9
BONEY M - DADDY COOL.....	9
DETROIT	10
MARTHA AND THE VANDELLAS - (LOVE IS LIKE A) HEATWAVE	10
JAMES BROWN - FUNKY DRUMMER.....	10
MODEL 500 - NO UFO'S	10
STOCKHOLM	11
ABBA - RING, RING.....	11
ENTOMBED – LEFT HAND PATH	11
BACKSTREET BOYS - I WANT IT THAT WAY	12
SAN FRANCISCO/SEATTLE	12
GRATEFUL DEAD - VIOLA LEE BLUES.....	12
FAITH NO MORE - EPIC	13
MUDHONEY - TOUCH ME I'M SICK.....	13
LONDON	14
TUBEWAY ARMY - ARE FRIENDS ELECTRIC	14
THE KINKS - YOU REALLY GOT ME.....	14
JETHRO TULL – LIVING IN THE PAST	15
FYRA AVSLUTANDE PROGRAMTIPS	15

FÖRORD

John Lennons "Imagine" är med på de flesta listor över världens bästa låtar. Elton Johns "Candle in the wind" är historiens mest sålda låt. Men platsar någon av dem på en lista över populärmusikens mest betydelsefulla låtar? Josephine Forsman, trummis i Sahara Hotnights, ger sig ut på en musikfylld resa till åtta städer över två kontinenter på jakt efter låtarna som förändrade musiken.

Låtarna som förändrade musiken är en-tv-serie som främst är tänkt att inspirera musiker och musikstuderande till att utveckla sitt eget musikskapande. Tv-serien ger även en bra inblick i populärmusikens historia och utveckling. Målgruppen är främst deltagare i studieförbundens och folkhögskolornas musikverksamhet samt elever på landets musikgymnasier.

Den här pedagogiska guiden följer tv-seriens geografiska uppbyggnad, med tre låtporträtt per stad. Varje låtporträtt är vidare kategoriserat i tänkbara ämnesområden med medföljande diskussionsfrågor, prova på-övningar samt exempel på andra låtar för vidarelyssning. Till vissa låtporträtt ges dessutom förslag på ämnesrelevanta UR-program.

Tanken är dock att man ska kunna välja, plocka ihop och använda de låtporträtt, som bäst passar det man vill lära sig eller lära ut, utan att behöva ta hänsyn till tv-sändningens geografiska ram. På programmets hemsida, på UR.se, finns de enskilda låtporträtten och tillhörande pedagogisk guide att ta del av ett och ett, ordnade under följande ämnesrubriker: skriva låtar, spela i grupp, skapa ett sound, i studion och upphovsrätt.

På programmets hemsida finns även en komplett, samt motiverad, lista över populärmusikens 100 mest betydelsefulla låtar, framtidsspaningar in i morgondagens musikhistoria och svenska musikers val av, för dem, de mest inflytelserika låtarna.

Den pedagogiska guiden är framtagen av Marcus Pehrsson och Daniel Forsberg på Studieförbundet Musik.

UR, april 2012

NEW YORK

RAPPER'S DELIGHT – SUGAR HILL GANG

Ämnesområden:

Skriva låtar / I studion / Upphovsrätt

Diskussionsfrågor:

Låten hade stor betydelse för Hiphopens internationella genombrott. Vilka internationella efterföljare fick den?

Samplingstekniken har sina rötter i 60- och 70-talets reggaemusik, bl.a. hos kända producenter som Lee "Scratch" Perry. Hur hittade samplingstekniken sin väg till New York och Hiphopen?

Hur viktig var upphovsrätten kring sampling på 70-talet jämfört med idag? Är det ok att "låna" några takter ur en låt skriven av någon annan? I vilka musikstilar kan man hitta samplingar idag?

Vad var det som gjorde att just Rapper's Delight nådde ut utanför New York och USA?

Vad finns det för ännu tidigare exempel på hiphop-låtar?

Lyssna på "The Message" av Grandmaster Flash & the Furious Five från 1982, hur skiljer den sig från Rapper's Delight?

Vad finns det för exempel på "ljus" och "mörk" rap idag, vad handlar texterna om? Finns det skillnader beroende på var (i t.ex. USA) musiken skrivs?

Prova på:

Kanske skulle det passa med ett samplat ljud eller musikstycke i någon av dina egna låtar? Finns det något beat i någon låt du gillar som skulle kunna inspirera dig till att skriva en ny låt?

Andra exempel:

Se även klippet om James Browns "Funky Drummer" (Detroit-avsnittet) och lyssna på New York-baserade Gang Starrs "Words I Manifest" från 1988 som bygger på Dizzy Gillespies "Night in Tunisia" från 1952. Ett känt exempel beträffande sampling är Madonnas "Hung Up" med godkänd sampling av Abbas låt "Gimme, Gimme, Gimme".

UR-RELATERAT:

Radio:

*Barnministeriet Dokumentär:
Rappare i rullstol (2010)*

Puria och Ramin är två rappande bröder som har sitt ursprung i Iran. Under våren 2010 ställde de

upp i ett talangprogram i TV4. Vi får följa dem på deras väg mot framgång.

Pop och politik: Droger

Om narkotikans plats i pophistorien. Birgitta Stenberg berättar bland annat om Sugar Hill Gangs låt "White Lines" när hon minns sitt liv som påverkad motorreporter, och Dr Alban berättar om sin hit No Coke.

TV:

Arab Rap (2011)

Malikah är Beirut's första kvinnliga rappare och Don Bigg är en hiphoplegend i Marocko. De, liksom många andra inom den arabiska hiphopvärlden, ser musiken som ett sätt att ge en röst åt yngre generationer.

I love språk - samtal: Rap och identitet (2009)

Att rappa på sitt modersmål blir allt vanligare runtom i världen. Artisterna Mange Schmidt och Henrik "Eye N' I" Blomqvist diskuterar varför det är så viktigt för dem att rappa på svenska.

GLORIA GAYNOR - NEVER CAN SAY GOODBYE

Ämnesområden:

Skriva låtar / Skapa ett sound / I studion

Diskussionsfrågor:

Titta på klippet och diskutera vad som är disco-musikens grundelement. I klippet nämns bl.a. det höga tempot, bastrumman som ligger stadigt på fjärdedelarna, hihat-lyften samt den feta ljudbilden med mängder av instrument. I denna låt förekommer också mycket dubbling av instrument, t.ex. av trummorna.

Prova på:

"Never Can Say Goodbye" är ursprungligen en ballad med Jackson 5. Välj en annan ballad och gör en discoversion av den.

Andra exempel:

Titta på klippet om ABBAs "Ring, Ring" (Stockholm-avsnittet) när det gäller dubbling av instrument. Titta också på klippet om Boney M's "Daddy Cool" för ytterligare en låt i genren disco.

Lyssna på andra kända discolåtar och jämför sväng och instrumentering. Exempel på låtar är Gloria Gaynor - "I Will Survive", Bee Gees - "Staying Alive", Chic - "Le Freak" och The Trammps - "Disco Inferno".

Diskutera vilka artister, som spelar eller är influerade av disco idag!

UR-RELATERAT:

Radio:

Pop och politik: Frigörelse (2010)

Frigörelse via discodans, värnplikt och den svenska synden.

TV:

Pop och Politik: Disco (2010)

Johanna Olofsson och Claes "Clabbe" af Geijerstam pratar om disco och hur olika discomusiken uppfattades i Sverige och i USA.

RAMONES – BLITZKRIEG BOP

Ämnesområden:

Skriwa låtar / Skapa ett sound / Spela i grupp

Diskussionsfrågor:

Punken beskrivs ofta som en motreaktion mot den rådande rockmusiken på 70-talet. På vilket sätt särskilde sig punken från annan musik som var populär då?

Stämmer påståendet "we don't have to know how to play our instruments", som finns med i låtporträttet, när det gäller punkmusik?

Punken var snabb och rå musik för sin tid, 1976. Hur låter den i förhållande till snabb och rå musik idag?

Vilken betydelse hade Ramones punkiga image och påhittade namn för deras framgång?

Ramones handlar om korta låtar med få ackord och enkla melodier. Vad har catchiga "hookar" för betydelse för en hitlåt, i det här fallet sångpartiet "Hey Ho, Let's Go"?

Hur ska man se på medveten inspiration? I det här fallet lånade Ramones grundidén ifrån en liknande låt av The Bay City Rollers. Får man "låna" av andra?

Prova på:

Har du eller bandet någon låt som inte riktigt vill "sätta sig"? Har låten någon bra slinga eller ett bra riff som ni kan förstärka och/eller repetera för att ge låten en "hook" och en tydligare identitet?

Har du/ni låtar som kanske skulle vinna på att kortas ned? Testa, spela in och jämför.

Andra exempel:

För mer om "hookar" och enkelhet i låtskrivande, se även klippet om Black Sabbaths "Paranoid". The Ramones inspirerade i sin tur band som The Clash och The Damned. Kan man höra det i deras musik?

UR-RELATERAT:

Radio:

Close View: Special Report (2002)

Om punkens rötter i London och New York.

TV:

Punk mot Apartheid (2011)

Det här är berättelsen om den multi-etniska punkrörelsen under 1970-, 80- och 90-talet i Sydafrika, Moçambique och Zimbabwe. Under en tid av intensiv politisk kamp, ekonomiska svårigheter och till och med inbördeskrig representerade punkens subkultur en radikal politisk strömning. Idag drar en ny generation band nytta av punkens arv för att möta nya politiska utmaningar.

Punkrock i Kina (2009)

Som det första brittiska punkbandet någonsin är punkveteranerna Sham 69 på turné i Kina. De möter ett land i färd med att återuppfinna sig självt, och en generation ungdomar som avvisar sina föräldrars värderingar. Kan Sham 69:s rebeliska retorik förändra världen till det bättre?

LIVERPOOL/MANCHESTER

GERRY & THE PACEMAKERS - HOW DO YOU DO IT

Ämnesområden:

Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Tillsammans med bl.a. The Beatles var Gerry & The Pacemakers med och skapade det som skulle komma att kallas "the merseybeat". De tog influenser från bl.a. amerikansk rock, blues samt soul och skapade ett eget mer avskalat gruppssound med trummor, basgitar, kompgitar, leadgitar och stämsång som grundelement. Man skulle kunna säga att dessa band från Liverpool var starten för den klassiska rockbandssättningen som gäller för de flesta grupper även idag. Vilka andra grupper var en del av "den brittiska vågen" och slog igenom stort i USA och andra länder?

Diskutera också George Martins betydelse som producent för dessa grupper. Vad var hans storhet?

Prova på:

Både Gerry & The Pacemakers och The Beatles startade sina karriärer med att spela och omarrangera covers och på så sätt forma sin bandkänsla och sitt sound. Välj en valfri låt och arrangera den i stil av merseybeat.

Andra exempel:

Lyssna på The Beatles "A Hard Day's Night" som släpptes ungefär samtidigt som "How Do You Do It". Kolla även in The Searchers "Sweets For My Sweet". Detta var också en Liverpoolgrupp i merseybeatets anda.

UR-RELATERAT:

Radio:

Pop och politik : Manipulation (2011)

Kapellmästaren Titti Sjöblom talar om hur fältartister både kan peppa och lugna soldater. Musikern Peter Bryngelsson berättar hur de allra gladaste schlagertrudeluttar, som Beatles "Yellow submarine", har använts i tortyrsammanhang.

TV:

Historiska ögonblick:

Mordet på John Lennon (2005)

1980 mördade den psykiskt sjuke Mark Chapman John Lennon - kanske världens mest kände rockmusiker.

The Witness : The Beatles (2004)

Om Beatles första år. Dave Jameson berättar hur Ringo Starr blev en medlem i gänget.

ORANGE JUICES – FALLING AND LAUGHING

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Orange Juice var tidiga med det sound som senare kom att kallas indiepop, men de är inte särskilt kända, åtminstone inte här i Sverige. Vad kan det bero på?

I inslaget beskrivs indiepopen som en motreaktion mot punken som dominerade i slutet av 70-talet och början av 80-talet i Storbritannien. På vilket sätt var den en motreaktion?

Är indiepop en motreaktion till det kommersiella eller är det en musikstil?

Vilka spår av Orange Juice kan man höra i senare engelska så kallade britpopband som Blur och Oasis? Eller i dagens mest framträdande indiepopband som t.ex. Belle & Sebastian?

Vilka svenska band kan man idag räkna som indiepop?

Prova på:

Kör du och ditt band hårt med distad gitarr och rockackord? Kanske skulle ni i så fall uppskatta att få mer variation i er musik? I så fall kan Orange Juice och de efterföljande indiepopbanden vara

en av många inspirationskällor. Testa att i någon låt eller i något parti ersätta de distade rockackorden med ett renare ljud och ett gitarrplock i stället. Hur påverkar det låtens framtoning? Passar det bättre eller sämre med den känsla som ni vill förmedla i låt och text?

Andra exempel:

Edwyn Collins har haft framgång även som soloartist, lyssna t.ex. på hans stora hit "A Girl Like You". Hos t.ex. The Smiths och deras sångare Morrissey kan du höra tydliga influenser ifrån Orange Juice. Ett annat porträtt i serien som handlar om indiepopens tidiga föregångare är programmet om The Byrds.

BLACK SABBATH - PARANOID

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Vad hade Black Sabbath och deras "Paranoid" för betydelse för hårdrocken som kom efter?

Vad finns det för andra låtar eller band som tydligt inspirerats av "Paranoid" eller Black Sabbaths stil? Lyssna t.ex. på det svenska bandet Mustaschs låt "Down In Black" och jämför text och musik med "Paranoid".

Håller du med om att det enkla ibland är det bästa för en låt? Förklara och motivera!

Vad har tydliga återkommande riff eller "hookar" för betydelse för just hitlåtar?

Vad är det förutom gitarriffet som gör soundet i denna låt speciellt? Ge exempel på andra låtar där olika komponenter utgör och formar ett speciellt sound.

Prova på:

Har du eller bandet någon låt som inte riktigt vill "sätta sig"? Har låten någon bra slinga eller ett bra riff som ni kan förstärka och/eller repetera för att ge låten en "hook" och en tydligare identitet?

Andra exempel:

Se också klippet om The Ramones och låten "Blitzkrieg Bop".

Jämför andra klassiska riff i andra låtar, t.ex: Black Sabbath "Iron Man", Deep Purple "Smoke on the water", The Rolling Stones "I can't get no satisfaction", Judas Priest "Breaking the Law", Metallica "Enter Sandman".

UR-RELATERAT:

Radio:

*Personligt: om den levande musiken:
Teknisk dödsmetal (2008)*

Vi möter kilarna i Sundsvallsbandet Soreption som har valt bort alla andra nöjen i tillvaron för att lyckas med bandet.

*Personligt: om den levande musiken:
I hårdrockens förlovade land (2008)*

Hur låter ny finsk musik? Finland har länge varit känt som hårdrockens och metallens förlovade land men det håller på att hända något, pop och indie blir allt mer populärt. Vi träffar Pooma, ett av de mer särpräglade banden vars musik påminner om både isländska Sigur Rós och brittiska Portishead.

TV:

*En bok, en författare:
Jon Jefferson Klingberg (2011)*

Den svenska metalscenen är en av världens mest omtalade och respekterade. "Blod, eld, död" av Jon Jefferson Klingberg och Ika Johannesson berättar om händelser och personer som satt sin prägel på genren under tre decennier.

Tema: Pop och politik: Hårdrock (2010)

Journalisten Bella Stenberg och trummisen Ian Haugland undrar var alla tjejer i hårdrocksvärlden finns och diskuterar hårdrockslåtar som får människor att begå självmord.

LOS ANGELES

THE BYRDS – MR. TAMBOURINE MAN

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Vad är det speciella med The Byrds sound? Varför fick bandet så stort inflytande?

Vilka är likheterna med den viktiga inspirationskällan The Beatles?

Vilken betydelse har den mystiska texten för stämningen i låten?

Det var Bob Dylan som skrev låten. Jämför The Byrds version med Dylans egen version av låten. Vilka är det största skillnaderna?

Prova på:

Den 12-strängade akustiska gitarren gör något speciellt med soundet för The Byrds. Har du el-

ler ditt band någon låt som skulle bli ännu bättre med ett liknande gitarrsound? Likadant är det med den klara stämsången, kanske skulle sångstämmor lyfta någon av dina eller era egna låtar till nya höjder? Prova!

Finns det annat än gitarr och stämsång som skulle kunna ge dig eller ditt band ett eget sound? Inget är för dumt att testa. Experimentera!

Andra exempel:

Jämför med bandet Crosby, Stills, Nash & Young där David Crosby från The Byrds senare ingick. Vad tog Crosby med sig musikaliskt till sitt nya band?

Exempel på andra band och artister som inspirerats av The Byrds folkrock är R.E.M. och Tom Petty.

UR-RELATERAT:

TV:

*UR Samtiden - Bok och bibliotek 2011:
Kärleksförklaring till Dylan (2011)*

Bob Dylans texter och musik har präglat en hel generation svenskar, en generation som nu är vuxen och undrar vart livet tog vägen, det liv som Dylan en gång beskrev i Mr. Tambourine man: "To dance beneath the diamond sky with one hand waving free." I Håkan Lahgers bok "Dylan - en kärlekshistoria" möts några författare och musiker i ett samtal som utgår från Bob Dylans liv, texter och musik. Här samtalar Håkan Lahger med Plura från gruppen Eldkvarn, radiojournalisten Mia Gerdin och Göteborgsartisten Maja Gödicke om vad Dylan betytt för dem.

THE MAMAS & THE PAPAS – CALIFORNIA DREAMIN'

Ämnesområden:

Skapa ett sound / Skriv låtar / Spela i grupp / I studio

Diskussionsfrågor:

På vilket sätt är "California Dreamin'" en symbol för 60-talet och hur viktig var låten för Flower Power-vågen?

The Mamas & the Papas var bara fyra personer, men deras upptäckare Lou Adler tyckte första gången han hörde dem att de lät som fler. Varför? Michelle Philips säger att anledningen till att The Mamas & the Papas splittrades var att de inte längre hade några interna spänningar att skriva om. Är det viktigt att ha verkliga händelser eller känslor att skriva om?

Prova på:

Lyssna på versens uppbyggnad med fraser och svar, är det något som skulle passa någon av dina/era egna låtar?

Tamburinen har en drivande roll i låten medan trummorna ligger lite lägre i mixen. Detta ger ett "luftigt" sound som kanske passar någon av dina/era låtar? Prova att höja och sänka olika delar i mixen.

The Mamas & the Papas var influerade av The Byrds sätt att sjunga i stämmor, testa stämmor med täta tonintervall i någon av dina egna låtar.

Andra exempel:

The Byrds "Mr. Tambourine Man" var en viktig inspirationskälla för the Mamas & the Papas.

För att få en blid av tidens musikaliska anda, kolla in de övriga artisterna som uppträdde på Monterey Pop Festival, t.ex. Janis Joplin, Jimi Hendrix och Jefferson Airplane.

UR-RELATERAT:

TV:

En bok, en författare: Mikael Wiehe (2011)

"Aldrig bli som ni" av musikern Mikael Wiehe handlar om livet med musik, politik, kärlek, resor och kamp, och han berättar om barndomens flytt från Köpenhamn till Malmö, hur rocken och jazzen blev två anhalter på musikens väg före genombrottet med Hoola Bandoola Band samt om det långvariga samarbetet med Björn Afzelius. Wiehe tillhörde generationen som växte upp med känslan av att världen gick att förändra. Mikael Wiehe intervjuas av Mattias Österlund.

RONETTES – BE MY BABY

Ämnesområden:

Skapa ett sound / Skriva låtar / I studio

Diskussionsfrågor:

Producenten Phil Spector gjorde sig känd för ett stor och mäktig ljudbild som kom att kallas "the Wall of Sound". Vilka verktyg och metoder var det som Spector använde för att skapa det unika soundet?

På vilka sätt kan man höra spår av "the Wall of Sound" hos dagens band och artister?

"Be my Baby" var ovanlig för sin tid på det sättet att det var en kvinna som uppmanade en man att bli hennes "baby" och inte tvärt om. Hur låter det i dagens hitmusik?

Prova på:

Studiomusikerna som spelade in hitlåtarna med Ronettes m.fl. jobbade snabbt och repade inte in musiken särskilt noggrant. Kan det finnas fördelar med det arbetssättet när man spelar in?

Prova!

Phil Spector lade ner mycket tid och energi på att sätta mickarna på olika ställen, exempelvis trummorna, så att det lät exakt som han ville ha det. Med dagens teknik förlitar man sig ofta på effekter och kompressorer m.m. när man spelar in. Prova Spectors arbetssätt med noggrann uppmickning och noggranna inställningar redan när du spelar in. Kanske behöver du inte fixa lika mycket i efterhand med hjälp av effektpluggar?

Phil Spector spelade in flera lager av gitarrer, basar och keyboards för att få musiken att låta större. Skulle någon av dina/era låtar behöva ett större sound? Prova att jobba med dubblering.

Andra exempel:

För mer om "Wall of Sound" och dubblering av instrument och röster, se Abba-porträttet "Ring Ring".

Annat lyssningsexempel: The Beach Boys skiva "Pet Sounds"

Modernt och Ronettes-inspirerat: Amy Winehouse - "Back to Black"

BERLIN (TYSKLAND)

EINSTÜRZENDE NEUBAUTEN - TANZ DEBIL

Ämnesområden:

I studio / Skapa ett sound / Skriva låtar / Upphovsrätt

Diskussionsfrågor:

Industrirock är närbesläktat med metal och punk, men använder mycket elektroniska instrument istället för exempelvis distade gitarrer. Diskutera hur man som lyssnare upplever den skillnaden i instrumenteringen.

Hur kan man använda sig av, och skapa sound av, "icke traditionella" instrument? Diskutera hur bakgrundsljud, samplingar och "skitighet" i ljudbilden kan göra musiken intressantare.

Diskutera livemixning i studio kontra en traditionell planerad mixning.

På vilket sätt har band som Einstürzende Neubauten påverkat hur rockmusik och metal låter idag?

Prova på:

Prova att skapa en egen låt eller ljudcollage främst baserad på "icke traditionella" instrument och/eller samplingar. Gör en planerad traditionell mixning av resultatet och gör därefter en livemixning med samma material. Jämför arbetsätt och resultat.

Andra exempel:

Industrirock finns också hos band som Nine Inch Nails och Rammstein.

Bakgrundsljuden i Thåströms "Hjärter Dam" och hans 90-talsgrupp Peace Love & Pitbulls är ett exempel på industrirockinflenser.

UR-RELATERAT:**TV:**

Långt ifrån stan : Orka (2009)

Ljuden från din uppväxt kommer du ihåg - även om du flyttar långt hemifrån. Så var det åtminstone för Jens, grundare av musikgruppen Orka. Under vintern 2005 flyttar Jens från Färöarna till London för att studera till musikproducent. När han studerar ger han sig själv en ny uppgift: att producera experimentell musik. För att kunna utföra uppgiften - och experimentet - väljer Jens att resa hem till sina föräldrars gård på Färöarna. Till sammans med några vänner förvandlar han gården till ett musikaliskt laboratorium och bygger instrument av saker de hittar på gården - oljefat, stolpar, staket och plastflaskor - och spelar in ljud från både ladugården och mjölkkningsmaskinen.

FAUST - KRAUTROCK**Ämnesområden:**

I studio / Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Många musikkritiker använde ordet "krautrock" som en skämtsamt benämning för viss tysk musik under 60- och 70-talet. Vad menade man egentligen med det uttrycket och vad var det speciella med musikstilen?

Faust spåddes först kunna bli Tysklands svar på The Beatles, men bandet utvecklade istället sin musik åt ett helt annat håll. Många skulle benämna deras musik som okommersiell. Diskutera skillnaderna i de båda gruppernas musik. Låtarna i krautrocken var oftast långa, monotona och repetitiva. På vilket sätt kan säga att krautrocken har påverkat senare uppkomna musikstilar och vilka är de?

Faust fick av sitt skivbolag full frihet att under ett helt år skapa och spela in sin musik i studio. Diskutera hur den kreativa processen i ett band kan påverkas av att ha så mycket tid och fokus avsatt för ett sådant ändamål.

Prova på:

Jobba med att skapa långa, repetitiva låtar med få ackordsbyten. Fokusera på att få dem intressanta från start till mål.

Andra exempel:

Lyssna på Amon Düül II som var ett annat tyskt krautrockband vid denna tidpunkt. Kolla också in Tangerine Dream och Kraftwerk som var två grupper som var med och utvecklade krautrocken åt ett mer elektroniskt håll.

Jämför också med klippet om Grateful Deads "Viola Lee Blues" där man också jobbar med långa låtar som improviserar kring ett visst tema.

BONEY M - DADDY COOL**Ämnesområden:**

I studio / Skapa ett sound / Skriva låtar

Diskussionsfrågor:

Boney M är ett exempel på att hur man kan tänka konceptuellt på musik och artisteri. Det var lika viktigt med det visuella (utseende och dans) som det musikaliska. Vad är fördelarna och nackdelarna med att tänka så?

Viktigt för "Daddy Cool" är bl.a. enkelheten. Man kombinerade väldigt lätta textfraser med tydliga musikaliska hookar. Diskutera fördelar och nackdelar med det tänket.

Daddy Cool var från början "bara" en b-sida på en skiva. Vad kan det bero på att man inte trodde låten var en hit från början? Diskutera.

Prova på:

Ur ett låtskrivarperspektiv, prova att fokusera på extremt enkla text- och melodihookar som skulle kunna höja intresset och hitpotentialen för en låt. Spela in låten i studio.

Andra exempel:

Jämför med andra tyska discogrupper som Modern Talking och Baccara. Kolla även klippet med Gloria Gaynors "Never Can Say Goodbye", som handlar om disco från USA.

UR-RELATERAT:

TV:

Pop och Politik: Disco (2010)

Johanna Olofsson och Claes "Clabbe" af Geijerstam pratar om disco och hur olika discomusiken uppfattades i Sverige och i USA.

DETROIT

MARTHA AND THE VANDELLAS - (LOVE IS LIKE A) HEATWAVE

Ämnesområden:

Att skriva låtar / I studion / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Heatwave var en av de första låtar med Motown-soundet. Diskutera vad det är som gör Motown-soundet så speciellt.

[Element är bl.a. en mer avancerad studioteknik än vad som var vanligt på den tiden (början av 60-talet), backbeatet som dubbade virveltruman, den karaktäristiska tamburinen samt ekkammaren med den unika korta decay-tiden. En annan speciell del med Motown var coachingen och konceptualiseringen av artisterna, både när det gäller musik, dans, det visuella och vikten av hur man skulle uppfattas som artist allmänt.]

Prova på:

Fundera på element som du skulle framhäva hos dig själv eller din grupp om ni skulle konceptualisera er som artister. Skapa en "pitch" på några få rader där ni säljande och tydligt beskriver era styrkor och karaktärsdrag.

Välj en av era låtar. Arrangera och spela in den så nära Motown-modellen som möjligt.

Andra exempel:

Angående konceptualisering, kolla även in klipet om Boney M:s "Daddy Cool".

Lyssna på andra kända Motown-artister som t.ex. Jackson 5 och The Supremes.

UR-RELATERAT:

Radio:

Pop och Politik: Mod (2011)

Programledaren Anna Charlotta Gunnarson lyssnar på popstjärnor som sagt ifrån trots att det riskerat karriären, som Martha Reeves (sångare i Martha and the Vandellas) vars bästa politiska låt fick CIA att sätta henne under bevakning. Det tog också flera år innan Dilba vågade släppa låten Maybe som handlar om Fadime som blev mör-

dad av sin pappa för att hon ville leva sitt eget liv. Dessutom berättar journalisten Evin Rubar om whistleblowers, personer som läcker till medierna för att berätta om missförhållanden.

JAMES BROWN - FUNKY DRUMMER

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound / I studion / Upphovsrätt

Diskussionsfrågor:

I funkmusik är rytmen oftast viktigare än melodier och harmonik. Diskutera kring musikstilen funk och vad som mer är dess karaktäristiska element.

Diskutera också begreppen sampling och upphovsrätt. Hur går man tillväga om man vill "låna" stycken från andra låtar?

Diskutera groovets betydelse i låtar. Finns det andra musikstilar än funk där rytmen är viktigare än ackord och melodier? Jämför exempelvis med musikstilar som hip hop och funkmetal.

Prova på:

Sampla ett stycke från en känd låt och stoppa in den i en egen produktion.

Arrangera och skapa ett eget funk groove med förslagsvis trummor, bas, gitariff och blåsinstrument.

Andra exempel:

Lyssna på låtar där man tagit delar från en sång och stoppat i en annan, t.ex. Queens "Under pressure" och Vanilla Ices "Ice Ice Baby".

Lyssna på funkartister som t.ex. James Brown, Prince och Funkadelic.

MODEL 500 - NO UFO'S

Ämnesområden:

I studion / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Genom gruppen The Belleville Three i Detroit (där bl.a. Juan Atkins i Model 500 ingick) föddes musikstilen techno. Den är influerad av bl.a. electro, funk och disco och är enbart baserad på elektroniska instrument. Det maskinella och robotartade uttrycket var viktigt tillsammans med ambitionen att skapa egna elektroniska sound. Diskutera vad som i övrigt karaktäriserar denna musikgenre.

Vid denna tidsperiod i början av 80-talet började man koppla samman elektroniska instrument

för att få dem att synkronisera med varandra. Detta system kallas för MIDI och används än idag som standard inom musikproduktion. Diskutera vad MIDI har betytt för musikskapandet och musikproduktion i allmänhet.

Prova på:

Skapa en egen låt och produktion utefter technomusikens grundläggande element.

Andra exempel:

Lyssna på andra technoartister som t.ex. Jeff Mills, Carl Cox och svenske Cari Lekebusch.

UR-RELATERAT:

TV:

Pop och politik: Pionjärer (2012)

Innehåller ett kort sammanfattning av 1990-talets ravedebatt med klassiska uttalanden från såväl Gudrun Schyman som Gun Hellsvik. Marie Selander berättar om hur det var att starta ett av de första banden med bara brudar i, mitt i 1960-talets mansdominerade musikervärld. Alexander Bard tycker till om de traditionella makthavarna i musikbranschen; de vita, medelålders, straighta männen. Och varför kan egentligen den amerikanska duon Salt'n'Pepa betraktas som pionjärer? Programledare: Anna Charlotta Gunnarsson.

Kortfilmsklubben: Born without a beat

- The journey of a deaf raver (2009)

Lenny är på väg till Holland för att gå på en rave för både hörande och döva. Där finns bland annat ett speciellt dansgolv där man kan känna musikens vibrationer genom fötterna.

Prova på:

Testa de tips som Benny Andersson presenterar i en egen inspelning/mix. Det kan exempelvis vara sidstämning av instrument och att dubba ljudspår (spela in det flera gånger). Jämför gärna med att använda effektpluggar som chorus, flanger och phaser.

Andra exempel:

Lyssna på andra ABBA-produktioner. Jämför också med andra band som anammat "wall of sound", t.ex. The Beach Boys.

Se även låtporträtten The Ronettes - "Be My Baby", vars produktion är signerad just Phil Spector, och Gloria Gaynor - "Never Can Say Goodbye", om discoproduktion som ofta ligger nära ABBA:s arrangemang.

UR-RELATERAT:

Radio:

Pop och politik: Hybris (2011)

Om någon påstod att Abbas texter är politiska skulle de flesta nog protestera. Men för första gången berättar här Björn Ulvaeus hur låten "The Visitors" - snyggt förpackat i Abbaformat - handlar om det förtryck som då rådde i Sovjetunionen. Under temat hybris tar vi upp diktatorer och deras vurm för lyxliv och hur vissa popstjärnors divighet får konsertarrangörer att vända ut och in på sig själva för att artistloggen ska passa. Före detta fängelsedirektören AnnBritt Grünwald talar om kriminellas egofixering och programledaren Anna Charlotta Gunnarson reder ut jantebegreppet med hjälp av 70-talslegenderna Steely Dan.

STOCKHOLM

ABBA - RING, RING

Ämnesområden:

Skriva låtar / Skapa ett sound / I studion

Diskussionsfrågor:

Se klippet och diskutera t.ex. produktionssättet "wall of sound" som myntades av producenten Phil Spector. Vad är det som gör det soundet så speciellt?

Diskutera hur dubblering av instrument/röster påverkar ett sound. Lyssna t.ex. på sången på Ozzy Osbournes skivor eller Lalehs skiva "Sjung". Vilka artister som du lyssnar på idag har ABBA influerat?

ENTOMBED - LEFT HAND PATH

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound / I studion

Diskussionsfrågor:

På vilket sätt var Entombeds ljudbild ny för sin tid?

Idag har så kallad Death Metal (dödsmetall) utvecklats till flera subgenrer. Vilka exempel på subgenrer finns?

Några svenska band blev pionjärer även för en av de subgenrer som uppstod under 90-talet, så kallad melodic death metal (melodisk dödsmetall). Vilka var banden?

Prova på:

Spelar du trummor? Gör som Josephine i inslaget, testa "blast beat"!

Att stämman ner sina instrument är ett bra sätt att skapa tyngd och mörker. Spelar du metal ska du definitivt prova, men det funkar även i andra genrer.

Andra exempel:

Lyssna även på Grave och Dismember som också tillhör pionjärerna inom svensk dödsmetal.

Lyssna på den death metal som kom i kölvattnet av Entombed med flera, t.ex. At the Gates, som representerar "The Gothenburg Sound" eller så kallad "Göteborgsdöds".

Ett annat svenskt exempel på dagens melodiösa death metal är internationellt framgångsrika In Flames som i sin tur inspirerat en mängd nya amerikanska band såsom Trivium och As I Lay Dying.

Nerstämmd gitarr kan funka även i lugnare musik, lyssna t.ex. på Neil Youngs akustiska "Pochahontas" på hans "Unplugged"-platta där gitarrens alla strängar är nerstämda ett helt tonsteg och den sjätte är nerstämd ytterligare en helton (CG-CFAD).

UR-RELATERAT:

Radio:

Personligt: om den levande musiken:

Teknisk dödsmetal (2008)

Vi möter kilarna i Sundsvallsbandet Soreption som har valt bort alla andra nöjen i tillvaron för att lyckas med bandet.

Personligt: om den levande musiken:

I hårdrockens förlovade land (2008)

Hur låter ny finsk musik? Finland har länge varit känt som hårdrockens och metallens förlovade land men det håller på att hända något, pop och indie blir allt mer populärt. Vi träffar Pooma, ett av de mer särpräglade banden vars musik påminner om både isländska Sigur Rós och brittiska Portishead.

TV:

En bok, en författare:

Jon Jefferson Klingberg (2011)

Den svenska metalscenen är en av världens mest omtalade och respekterade. "Blod, eld, död" av Jon Jefferson Klingberg och Ika Johannesson berättar om händelser och personer som satt sin prägel på genren under tre decennier.

Tema: Pop och politik: Hårdrock (2010)

Journalisten Bella Stenberg och trummisen Ian Haugland undrar var alla tjejer i hårdrocksvärlden

finns och diskuterar hårdrockslåtar som får människor att begå självmord.

BACKSTREET BOYS - I WANT IT THAT WAY

Ämnesområden:

Skriva låtar / I studion / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Diskutera Cheironsoundet som fenomen. Vad har Cheirons låtar och produktioner, med Deniz Pop och Max Martin i spetsen, betytt för svensk musiks utveckling och export?

Man kan lätt påstå att Cheiron medvetet jobbade med ett hyperkommersiellt tänk när de skapade sin musik. Diskutera vad som var Cheirons formel och recept för att skapa en hitlåt.

Vilka andra artister har producerats av Cheiron och vilka övriga artister/producenter är inspirerade av just Cheiron-soundet?

Diskutera vad många olika röstklanger i samma låt kan göra för en låt och produktion.

Vilka fördelar och nackdelar finns med att jobba i låtskrivarkollektiv?

Prova på:

I LÅTSKRIVARFASEN: Försök att använda Cheirons låtskrivarformel när du skriver en egen låt. Lägg exempelvis fokus på den så kallade "B-hooken" som lyfter låten före sista refrängerna.

SOM ARRANGÖR/PRODUCENT: Försök att arrangera din låt enligt Cheironmodellen. Jobba med flera olika röster och fokusera på sound och effektläggning. Jämför med hur du/ni har arrangerat era egna låtar tidigare.

Andra exempel:

Lyssna på tidiga Cheironinspelningar som Dr. Alban - "It's My Life" och Ace of Base - "The Sign/Happy Nation". Jämför med senare Cheironlåtar som exempelvis Britney Spears - "Baby One More Time", Celine Dion - "That's The Way It Is" och Bon Jovi - "It's My Life".

SAN FRANCISCO/SEATTLE

GRATEFUL DEAD - VIOLA LEE BLUES

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

I psykedelisk rock är det vanligt med långa låtar

inspirerade av både blues, jazz och fusion. Basen har ofta en framträdande målande roll och det är vanligt med långa melodier och gitarrsolon. Ibland blandas också flera tonarter i samtidigt, spelade av olika instrument.

Diskutera kring begreppen improvisation och psykedelisk rock. Vad är det som gör att intresset kan hållas vid liv i långa improviserade låtar? Jämför med blues.

P.g.a. av låtarnas annorlunda form i psykedelisk rock var det ovanligt med "vanliga hits". Är det viktigt att sträva efter att skapa just hits eller kan man nå ut med sin musik på andra sätt? Hur viktigt är liveframträdandet?

Prova på:

Grateful Dead var mästare på att improvisera länge kring musikaliska teman. Välj ett tema från en valfri låt (dock inte denna) och improvisera kring det.

Testa också att skriva ett eget musikaliskt tema och gör samma övning med det.

Andra exempel:

Jämför med andra amerikanska band som The Doors och Jefferson Airplane, men även med brittiska band som Cream och The Byrds.

UR-RELATERAT:

TV:

Jazz och kallt krig (2010)

Sovjetunionens ledare Nikita Chrusjtjov och USA:s president Dwight D. Eisenhower kommer år 1959 överens om ett kulturutbyte. Sovjetiska pianister, violinister och dansare reste till USA och imponerade stort på den amerikanska publiken. USA beslutade att skicka Benny Goodman och ett gäng jazzmusiker till Sovjetunionen. De reste iväg på våren 1962 och gav trettio konserter för hundratusentals ryska jazzälskare. Bandet stod under ständig övervakning av KGB, det var ofta svårt att träffa de sovjetiska jazzentusiasterna och kulturkrockarna var många. Trots detta kunde amerikanerna ha en hemlig nattlig jamsession tillsammans med de ryska musikerna på Leningrads universitet. Vi möter ryska och amerikanska musiker som minns den berömda turnén när populärkulturen bröt sig igenom järnridån.

Från rasismens Georgia till jazzens Paris (2009)

Rasismen i USA under 1900-talets första årtionden fick många svarta amerikaner att flytta till Europa. Eugene Bullard från Georgia var en

av dem. När Eugene under första världskrigets slutskede ville strida på amerikanernas sida nekades han på grund av sin hudfärg, trots att han redan tilldelats hedersmedalj och var en erfaren stridspilot i det franska flygvapnet. Istället för att återgå till rasismen i de amerikanska sydstaterna bosatte sig Eugene efter kriget i Paris där han öppnade jazzklubb i Montmartre. Klubben blev snabbt legendarisk och lockade under mellankrigstiden till sig storheter som Duke Ellington, Louis Armstrong, Ada "Bricktop" Smith och Josefina Baker. Här samlades de alla - kända som okända jazzmusiker - i en stad som snart etablerat sig som Europas jazzhuvudstad.

FAITH NO MORE - EPIC

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

Faith No More anses ha varit med och skapat grunden för Rap-metal, Funk-metal och i förlängningen Nu-metal. Vilka band känner du till idag som kan ha inspirerats av detta?

På vilket sätt breddade Faith No More ramen för hur hårdrock kunde låta?

Vilka band räknas idag till genren Nu-metal?

Prova på:

Finns det någon låt du kan som skulle låta bra med slap-bas? Prova.

I "Epic" förenklade Faith No More låtens grund så mycket de kunde. Finns det någon av era låtar som skulle vinna på att ni förenklade kompet?

Andra exempel:

Primus - "Tommy the Cat", Suicidal Tendencies - "Send me your Money", Clawfinger - "Nigger", Rage Against the Machine - "Bullet in the Head" och Sly and the Family Stone - "Thank You". Lyssna även på Limp Bizkit och Slipknot.

MUDHONEY - TOUCH ME I'M SICK

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:

På vilket sätt lade Mudhoney grunden för grungevågen?

Vad var det speciella i deras sound och låtarangemang?

Vilka andra band tror du influerats av Mudhones stil?

Varför var grungens texter ofta så mörka tror du?

Hur stor inverkan har texterna haft på andra stilar inom rocken?

På vilket sätt är grungen ofta en mix av hårdrock och punk?

Hur kommer det sig att stilen uppstod just i Seattle?

Prova på:

I grungen är växlingen mellan stillhet och urladdning mycket vanlig. Har ni någon egen låt som är lite enförmig? Kanske skulle det passa att göra vissa delar lugnare och andra hårdare? Prova!

Andra exempel:

Låtporträttet om The Kinks "You Really Got Me". Nirvana – "Smells like teen spirit", Soundgarden – "Rusty cage", Stone Temple Pilots – "Plush", Pearl Jam – "Even Flow"

synth istället. Våga experimentera med nya ljud/instrument.

Andra exempel:

Koppla till porträttet om Einstürzende Neubauten – "Tanz Debil".

Synth: Kraftwerk, DEVO, Depeche Mode.

Synthpop: Ultravox, Human League, Soft Cell, Yazoo.

Idag är synthar och andra elektroniska element ett tydligt inslag även i hårdare rock och metal, exempelvis hos finska Children of Bodom.

UR-RELATERAT:

TV:

Det röda hjulet:

Bregovic, romsk musik och finsk tango (2010)

Innehåller bland annat ett reportage om den serbiska dj-duon Shazalაკazoo, som blandar traditionella balkanrytmer med elektroniska beats. Vi träffar duon när de uppträder i Stockholm och pratar om stereotyper och bilden av balkanmusiken.

LONDON

TUBEWAY ARMY - ARE FRIENDS ELECTRIC

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound / I studion

Diskussionsfrågor:

Diskutera punkens väg till New Vave, hur förändrade synthar och keyboards soundet och känslan i musiken?

Hur ser det ut med samplingar och datorbaserad musik idag? I vilka genrer är de elektroniska inslagen mest tongivande?

Vilka instrument använder dina favoritartister? Finns det mer "ovanliga" inslag?

Hur många artister och band idag vågar bryta de mallar som finns för olika genrer?

Hur stor betydelse hade utgivningsformatets roll i det här fallet? Vad skulle kunna få samma effekt som en bildskiva hade på 70-talet på dagens musikmarknad?

Prova på:

Diskutera egna "förbud" och testa dem. Gary Numan bytte stil från punk till synthpop i och med instrumentbytet. Prova att göra andra versioner av dina/era låtar.

Testa ny en låt du redan kan i en annan stil/genre. Prova att spela gitarrens figur eller riff på t.ex. en

THE KINKS - YOU REALLY GOT ME

Ämnesområden:

Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound / I studion

Diskussionsfrågor:

The Kinks hade inte hittat sin egen stil innan den här låten, utan lät mer som alla andra band vid den här tiden. Den här låten var starten för en ny ljudbild inom rocken och starten för hårdare rock. Vilka andra band var snabba med att snappa upp det nya distade soundet?

På vilket sätt förändrade rockackordet (power chord) musiken vid den här tiden?

På vilket sätt förändrades sättet att spela solo på elgitarr?

Prova på:

Har ni i ditt band hittat er egen stil? Vad består den i så fall av? Spela in er musik och fundera på om det finns något som ger er en egen identitet. Kanske kan något av era instrument eller sången få mer karaktär med hjälp av t.ex. distortion eller någon annan effekt? Prova ett ersätta vanliga gitarrackord med så kallade rockackord (grundton, kvint plus eventuellt oktav).

Andra exempel:

Andra låtporträtt:

Om riff, hårdrockens födelse och låtskrivande: Black Sabbath – "Paranoid".

Om distortion och sound:
Mudhoney – "Touch Me, I'm Sick"
Lyssna också på Van Halens senare och moder-
nare version av "You really got me" från 1978.

JETHRO TULL – LIVING IN THE PAST

Ämnesområden:
Skriva låtar / Spela i grupp / Skapa ett sound

Diskussionsfrågor:
Hur påverkar den udda taktarten känslan i låten?

Vilka udda taktarter finns det, som är relativt "vanliga" i pop och rock?

Vad finns det för andra exempel på 5/4-taktslåtar? ["Mission Impossible" är ett exempel]

Vad finns det mer för hitlåtar där uppbyggnaden bryter mot "reglerna" för en hitlåt?

Instrumentering, i det här fallet tvärflöjt i rockband, hur funkar det?

Experimentlusta och rock som seriös konstform, progressiv rock. Vad finns det mer för klassiska progressiva rockband?

Ovanligare influenser i rockmusik, t.ex. medeltida, klassiskt, folkmusik, hur påverkar det musikens stämning?

Prova på:
Prova något ni i ditt band aldrig testat! Kanske skulle någon av era egna låtar göra sig bra i en udda taktart? Eller prova att spela t.ex. en gitarrslinga på ett instrument ni inte använt tidigare.

Riffet i Pink Floyds "Money" är ett bra groove att testa för dig som inte spelat i udda taktarter förut.

Andra exempel:
Hitlåtar med udda taktarter: Peter Gabriels "Solsbury Hill" och Pink Floyds "Money" i 7/4-takt och Stings "I Hung my head" i 9/8. "Mission Impossible" i 5/4.

I dag kan man höra folkmusikinfluenser t.o.m. inom dödsmetallen, lyssna t.ex. på finska Finntroll som blandar in finsk folkmusik och humppa, en finsk variant av polka, i sin musik.

FYRA AVSLUTANDE PROGRAMTIPS

Studio K - Låtarna som förändrade musiken (2011)
Vi grottar in oss i takterna, riffen och produktio-
nerna som fört populärmusiken framåt. I studion
möter vi hiphopartisten Adam Tensta och sång-
erskan Linda Sundblad, med ett förflutet i bandet
Lambretta. Här finns också Pia Kalischer, musik-
och evenemangsansvarig på Sveriges Radio, samt
en skivbolagsboss.

*UR Samtiden - Kulturen, politiken och framtiden:
Rockens roll (2011)*
Att bli dödshotad av tolvåriga Good Charlotte-
fans via rosa brevpapper. Rockjournalisten Fred-
rik Strage pratar om idoldyrkan, fel betyg och att
skriva noveller om popsångaren Darin.

UR Samtiden - Vem kontrollerar musiken? (2011)
Vad har musik för makt - och vem har makt över
musiken? Och hur ser den politiska musiken ut
idag? Musikjournalisten Andres Lokko samtalar
med dj:n och klubbarrangören Nathan Hamel-
berg under ledning av moderatoren och artisten
Mary N'Diaye.

Världen: Från Seoul till Hollywood (2009)
Den självlärd popstjärnan "Rain" har dansat och
sjungit sig in i de unga sydkoreanernas hjärtan.
Efter att han etablerat sig i det sydkoreanska nöj-
eslivet spred sig ryktet om honom som en löpeld
till USA. Detta är hans framgångssaga.